

Terugblik Inloop- bijeenkomsten Najaar 2024

Duurzaamheidsroute A35

Terugblik inloopavonden 2024
Projectteam Duurzaamheidsroute A35

16 januari 2025

E:M+MA.

Energiekoers
Twente

Duurzaamheidsroute
A35

Samen werken we aan
een duurzaam Twente

**Presentatie ontwerp-
projectbesluit**
najaar 2024

Ga direct naar
het ontwerp-
projectbesluit

Verslag inloop- bijeenkomsten

In november en december 2024 hebben er drie inloopbijeenkomsten plaatsgevonden over de Duurzaamheidsroute A35. Tijdens deze bijeenkomsten is het ontwerp-projectbesluit gepresenteerd op grote informatieborden.

Duurzaamheidsroute A35

De Duurzaamheidsroute A35 is een belangrijke bouwsteen voor de Regionale Energiestrategie (RES) Twente en draagt bij aan het Klimaatakkoord. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de Rijksoverheid -waar mogelijk- de gronden die in haar bezit zijn, beschikbaar stelt voor het duurzaam opwekken van hernieuwbare energie. Het traject N35 / A35 tussen Nijverdal tot en met Enschede is ook rijksweg. De Duurzaamheidsroute A35 betreft het opwekken van zonnepanelen in dit gebied. Het project Duurzaamheidsroute A35 is een pilotproject. Dit betekent dat het een van de eerste projecten is waarbij de rijksoverheid in samenwerking met meerdere gemeenten duurzame energie opwekt langs de rijksweg.

Ontwerp-projectbesluit

Op 5 november 2024 hebben Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel het ontwerp-projectbesluit 'Duurzaamheidsroute A35' vastgesteld. In het ontwerpbesluit staan de mogelijke locaties en voorwaarden voor zonnepanelen langs de A35. Het

ontwerp-projectbesluit werd tijdens drie bijeenkomsten aan omwonenden en andere geïnteresseerden gepresenteerd. De documenten waren ook online te raadplegen via overijssel.nl/terinzage gedurende de inzageperiode (12 november tot 23 december 2024). Daarnaast kon men fysiek langsgaan op het provinciehuis van Overijssel of bij het gemeentehuis van de deelnemende gemeenten.

Communicatie

Het ontwerp-projectbesluit en de inloopavonden zijn aangekondigd via de officiële inzagepagina van de provincie, een persbericht, nieuwsbrief en website van Duurzaamheidsroute A35, lokale kranten, website en sociale media van de deelnemende gemeenten, directe mail aan aanwezigen van eerdere participatiebijeenkomsten van dit project, en in een paar gemeenten ook via brieven aan direct omwonenden. Het uitgestuurde persbericht is te vinden in bijlage 1 (p.8).

Vervolg

Provincie Overijssel beslist, in nauwe afstemming met de betrokken gemeenten, over het uiteindelijke projectbesluit voor de Duurzaamheidsroute A35. Naar verwachting gebeurt dit in het eerste kwartaal van 2025. Daarna wordt een projectontwikkelaar gezocht. Naar verwachting is het project in 2029 afgerond. Zie ook de tijdlijn op pagina 7.

Wat staat er in dit document?

In dit verslag staat een beschrijving van de inloopavonden (p.3) en uitleg over de informatieborden (p.4).

Inloopavonden

Tijdens drie inloopavonden, in Enschede, Hengelo en Wierden, werd het ontwerp-projectbesluit gepresenteerd op grote informatieborden en konden omwonenden en andere geïnteresseerden al hun vragen stellen over de Duurzaamheidsroute A35.

Enschede

26 november 2024

Hengelo & Borne

2 december 2024

Wierden, Almelo & Hellendoorn

9 december 2024

Inloopavonden

Het doel van de inloopavonden was om omwonenden en andere geïnteresseerden te informeren over het ontwerp-projectbesluit Duurzaamheidsroute A35 en over de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. We organiseerden drie inloopavonden waarbij het ontwerp-projectbesluit werd gepresenteerd op grote informatieborden. Deze avonden duurden van 19:30 tot 21:00 uur en geïnteresseerden konden op elk gewenst moment binnenlopen. Aanmelden was niet nodig. Alledrie de avonden werden goed bezocht, met in Enschede ongeveer 50 geïnteresseerden, in Hengelo ongeveer 65 en in Wierden ongeveer 40 geïnteresseerden.

Opzet

Bij binnenkomst werden geïnteresseerden ontvangen bij het informatiebord met de **looproute**. Hier kregen de geïnteresseerden uitleg over de opzet van de avond, ontvingen ze een informatiefolder en konden ze zich aanmelden voor de nieuwsbrief. De eerste drie informatieborden bevatten de mogelijke **locaties** voor de zonnepanelen. Medewerkers van Rijkswaterstaat en de betreffende gemeenten waren hierbij aanwezig om toelichting te geven. Een medewerker uit het projectteam gaf uitleg over het **doel** van het project en de bijbehorende **tijdslijn**. Onderzoekers van Movares, het bureau dat de effecten op de omgeving heeft bestudeerd, gaven uitleg over de uitkomsten van deze onderzoeken bij het informatiebord **Invloed op de omgeving**. Een medewerker van Rijkswaterstaat gaf uitleg over de opvolging van input uit de **eerdere participatie**avonden. Daarnaast was iemand uit de werkgroep **financiële participatie** aanwezig om hier informatie over te delen. Tot slot gaf een medewerker van de provincie uitleg over het indienen van een **zienswijze** en konden mensen bij weggaan hun e-mailadres achterlaten om op de hoogte te blijven via de nieuwsbrief van de Duurzaamheidsroute A35.. Ook waren de betreffende wethouders uit de gastgemeenten aanwezig.

Bij de inloopavond in Wierden waren ook collega's uit Hellendoorn aanwezig. In het ontwerp-projectbesluit zijn uiteindelijk geen gronden uit Hellendoorn opgenomen. Vanwege de verbreding van de N35 loopt dit nu via een apart traject. Dat werd bij de banner van gemeente Hellendoorn verder toegelicht.

Looproute

Informatieborden

Het volledige ontwerp-projectbesluit, inclusief de 22 bijlagen, was aanwezig op de avonden. Geïnteresseerden konden deze documenten ter plekke inzien. In het ontwerp-projectbesluit staat op welke locaties en onder welke voorwaarden er zonnepanelen kunnen worden geplaatst langs de Duurzaamheidsroute A35. Het traject van de Duurzaamheidsroute A35 omvat de N35 vanaf Nijverdalen en de A35 tot en met Enschede, en een klein stuk A1 bij Hengelo.

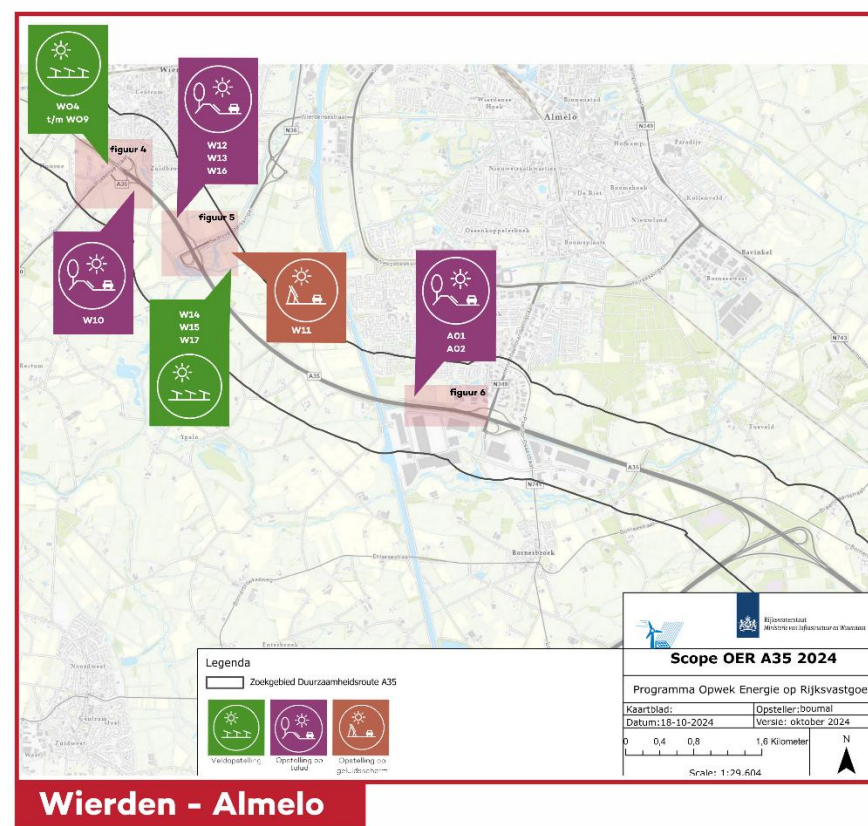
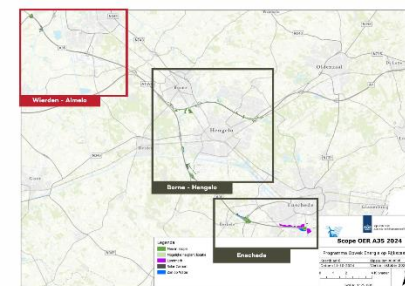
De plangebieden zijn op de kaarten weergegeven met de roze rechthoeken. De nummering komt overeen met de kaarten in het ontwerp-projectbesluit. De plangebieden (figuur 4 t/m 16) lagen als geplastificeerde A4-kaarten bij de informatieborden.

Het gaat concreet om de volgende locaties: rondom knooppunt Wierden en knooppunt Almelo-West, ten noorden van het XL Business Park Twente, in de oksel van knooppunt Borne-West, tussen de kruising A1-A35 en knooppunt Hengelo, ten oosten van knooppunt Hengelo, ter hoogte van de Deuningerstraat/Hasselerbaan (Hengelo), rondom knooppunt Hengelo-Noord, ten zuiden van knooppunt Delden, rondom knooppunt Hengelo-Zuid, knooppunt Doetinchem en knooppunt Enschede.

Tijdens de bijeenkomsten was er ook een scherm aanwezig om in te zoomen op de plangebieden. In Enschede kon dit via beschikbare laptops. Na evaluatie van de avond bleek het wenselijk om dit op een groter scherm te projecteren, dus voor de avonden in Hengelo en Wierden was een groter scherm beschikbaar zodat meerdere mensen tegelijk de ingezoomde plangebieden konden bekijken.

Verder waren er informatieborden over het **doel van het project** en de **tijdslijn**, de **invloed op de omgeving** en over het **betrekken van omwonenden**. Bij het laatste bord lag ook een lijst met voorbeelden van hoe de input uit de eerdere participatieavonden is verwerkt (zie bijlage 2 op pagina 9).

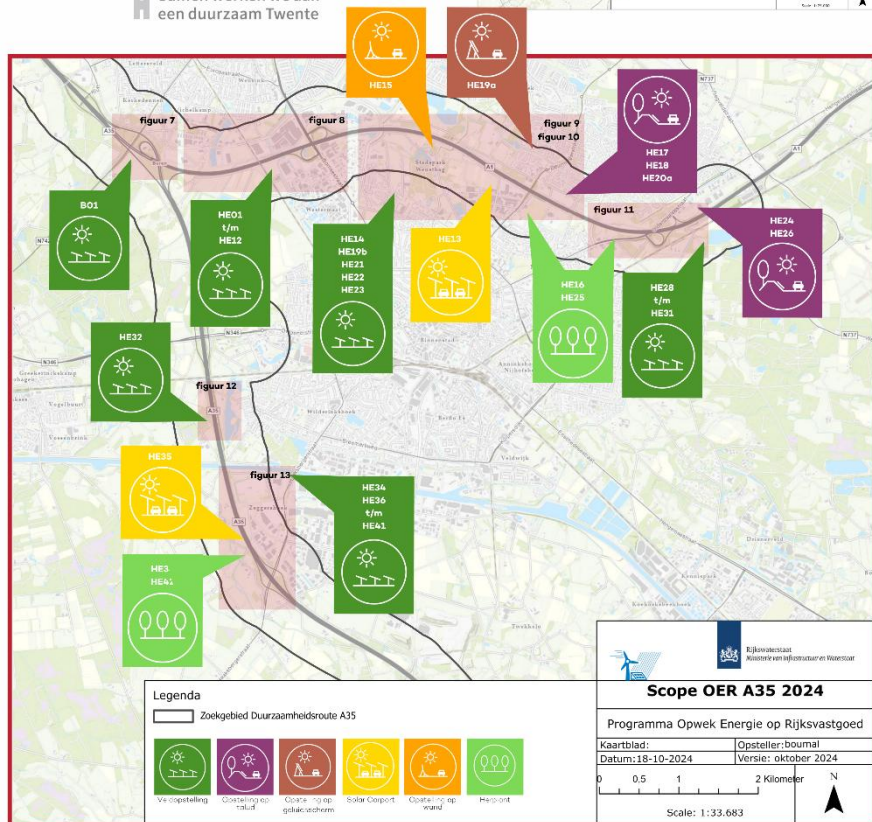
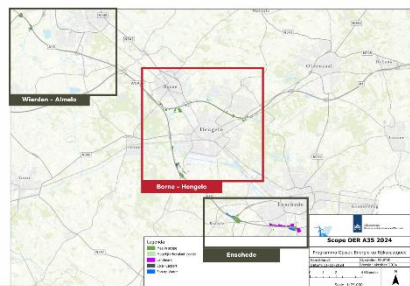
Geïnteresseerden konden een foldertje meenemen met meer informatie over het indienen van een zienswijze en een foldertje met de informatieborden in het klein.

Energiekoers Twente

Duurzaamheids route A35

Samen werken we aan
een duurzaam Twente

Borne - Hengelo

H5 p. 26-29

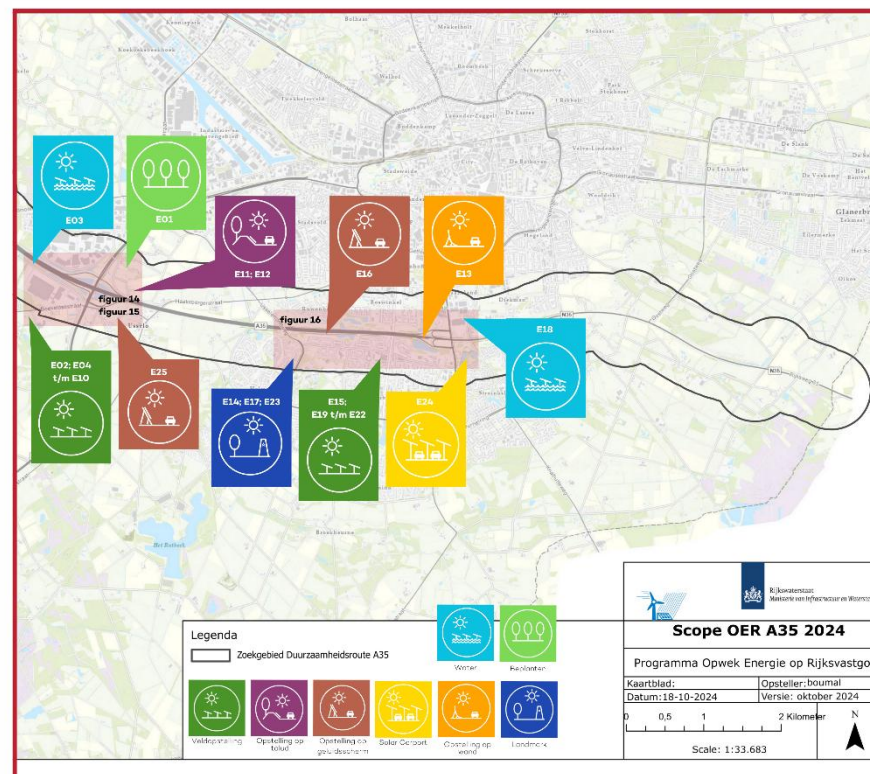
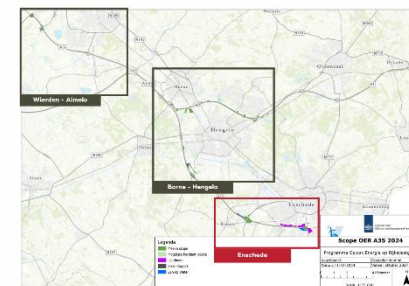
www.energieprijsgrond.nl/duurzaamheidsroute+a35

1b

Energiekoers Twente

Duurzaamheids route A35

Samen werken we aan
een duurzaam Twente

Enschede

H5 p. 30-43

www.energieprijsgrond.nl/duurzaamheidsroute+a35

1c

Doel van het project

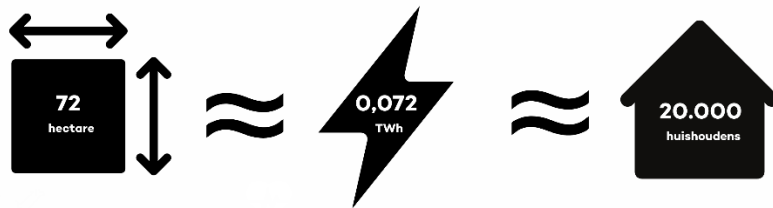
Sinds 2018 werken gemeenten Hellendoorn, Wierden, Almelo, Borne, Hengelo en Enschede samen met de provincie Overijssel en andere partners aan de Duurzaamheidsroute A35. Dit project beoogt het realiseren van zonnepanelen en zonnevelden langs de A35 en een deel van de A1.

Waarom een duurzaamheidsroute?

In het Klimaatakkoord staat dat de Rijksoverheid waar mogelijk rijksgronden beschikbaar stelt voor duurzame energieopwekking. Het traject N35/A35 tussen Nijverdal en Enschede is geselecteerd als kansrijk gebied voor zonne-energie. Dit werd verder onderzocht door Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) als onderdeel van het pilotprogramma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). De Duurzaamheidsroute A35 was een van de negen pilotlocaties in Nederland. Inmiddels wordt er op meer dan 30 plekken in Nederland op dezelfde manier samengewerkt tussen rijkspartijen, provincie en gemeenten om duurzame energieopwek te realiseren op rijksgronden.

Verwachte energieopbrengsten

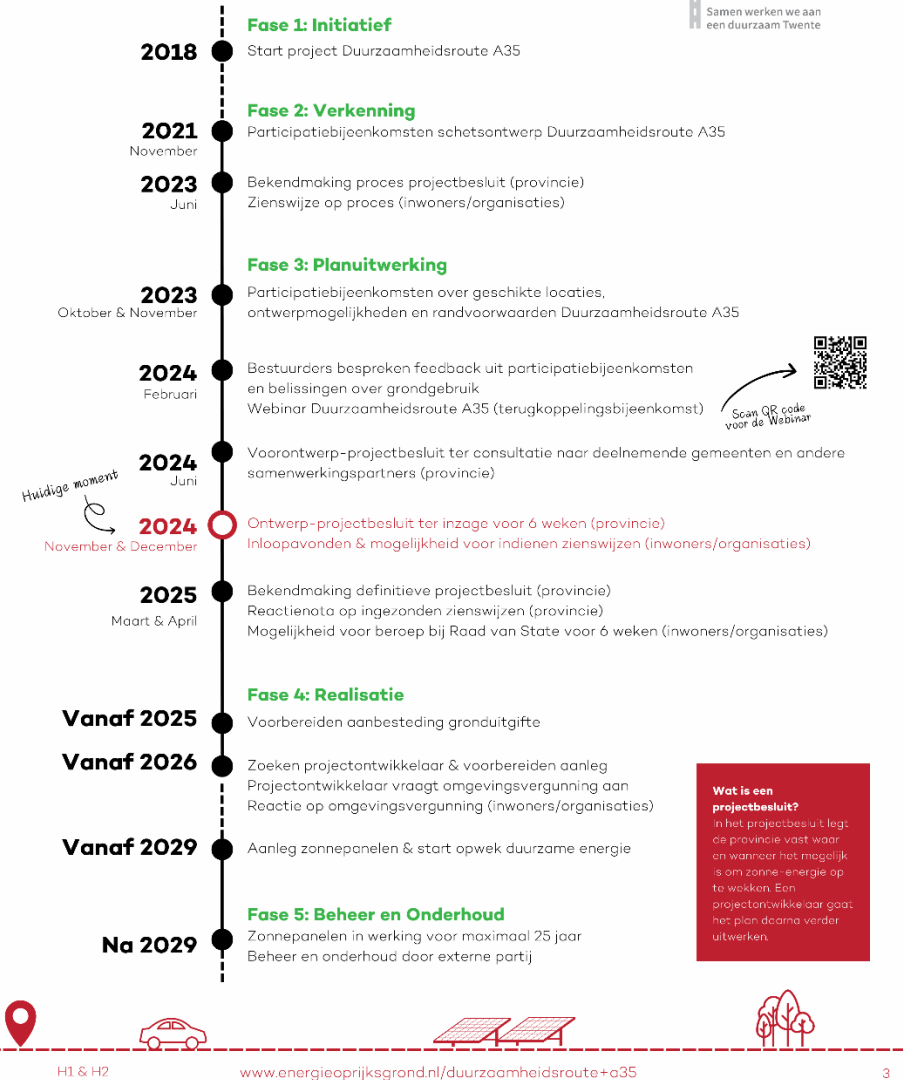

De energieopbrengst hangt af van de oppervlakte voor zonnepanelen en de concrete invulling van de beschikbare ruimte (denk aan: rendement panelen, oriëntatie, bedekkingsgraad). De energie kan worden gebruikt voor huishoudens, elektrisch verkeer en industrie.

Samenwerkingspartners

Tijdlijn van het project

Invloed op de omgeving

Voor het ontwerp-projectbesluit zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken naar mogelijke effecten op de omgeving zijn wettelijk verplicht. Sommige onderzoeken zijn uitgebreid vanwege zorgen van omwonenden. De conclusie: er zijn wat maatregelen nodig, maar het project is uitvoerbaar zonder ingrijpende gevolgen voor de omgeving.

Natuur

De effecten van het project op planten, dieren en natuurgebieden zijn onderzocht. Een belangrijke conclusie gaat over stikstof. Er zijn maatregelen nodig om te zorgen dat er tijdens het bouwen zo min mogelijk stikstof terecht komt op omliggende natuurgebieden.

Daarom is besloten dat de uitvoerder in principe zonder uitstoot moet bouwen (zero emissie). Als later blijkt dat andere maatregelen even goed werken, mag dat ook. Zo blijft er aandacht voor de natuur met de juiste beschermingsmaatregelen tijdens het project.

Water

Het plaatsen van zonnepanelen op wanden, taluds en nieuwe carports heeft negatieve gevolgen voor het waterbeheer. Deze effecten kunnen worden opgevangen door de aanleg van lokale wateropslag, vaak door bestaande greppels breder te maken.

Volgens de regels in het projectbesluit moet er tijdens de uitvoeringsfase goed worden afgestemd met waterschap Vechtstromen over hoe deze wateropslag moet worden aangepast of aangelegd.

Bodem

Voordat er activiteiten in de bodem mogen plaatsvinden, moet altijd eerst onderzocht worden of er mogelijk bodemverontreiniging is en of extra bodemonderzoek nodig is. Hiervoor is een Vooronderzoek Bodem uitgevoerd.

Om bodemdaling te voorkomen, moeten tijdens de uitvoering maatregelen worden genomen. Daarnaast moet voorafgaand aan de uitvoering een verkennend onderzoek naar de kwaliteit van de (water)bodem worden uitgevoerd. Het project kan doorgaan als de juiste bodemmaatregelen worden getroffen.

Archeologie & Oorlogsresten

Op geen van de locaties is een archeologische gebied aangewezen, maar enkele locaties hebben een middelhoge tot hoge kans op archeologische resten. In de volgende fase moet er uitgebreider onderzoek plaatsvinden. Voorafgaand aan het veldwerk moet ook een Programma van Eisen worden opgesteld en goedgekeurd.

Daarnaast zijn sommige locaties verdacht voor oorlogsresten. Voordat daar gegraven wordt, moet onderzoek naar explosieven plaatsvinden. Het project kan doorgaan als de juiste veiligheidsmaatregelen worden genomen.

Lichtreflectie

Er kan last zijn van hinderlijke reflectie. Tijdens de uitvoering kunnen keuzes worden gemaakt om dit te verminderen, zoals het gebruik van een mat oppervlak voor de zonnepanelen, kortere zonnepanelen, of het aanpassen van de hoogte en hoek van de panelen. Het project kan veilig doorgaan als de juiste maatregelen worden genomen.

Gezondheid & geluid

Zonnepanelen veroorzaken geen luchtvervuiling en produceren geen geluid. De elektromagnetische velden van omvormers zijn veilig. Geluidsreflectie van de schermen met zonnepanelen kan wel invloed hebben. Dit is onderzocht en kan worden opgelost door bij het ontwerp rekening te houden met de weerkaatsing van geluid. Het project kan veilig voor de gezondheid worden uitgevoerd.

Veiligheid

De aanleg van zonnepanelen kan risico's met zich meebrengen, zoals brand in zonnepanelen, omvormers of grasland. Daarom zijn er regels gemaakt samen met de brandweer voor een veilige inrichting en plaatsing. Dit gaat onder andere over bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid. De voorschriften van de Brandweer Twente moesten worden opgevolgd.

Landschappelijke inpassing & cultuurhistorische waarde

Er is een toetsing gedaan om zonnepanelen en zonnenvelden goed in het landschap langs de duurzaamheidsroute te plaatsen. Deze toetsing bekijkt of en hoe ze het landschap en de cultuurhistorische waarde beïnvloeden en houdt rekening met regels van de gemeenten, provincie, en Rijkswaterstaat. Waar zonnepanelen het landschap verstoren, zijn er compenserende maatregelen nodig, zoals het planten van bomen.

Betrekken omwonenden

Omwonenden en andere betrokkenen spelen een belangrijke rol bij de Duurzaamheidsroute A35. Tijdens eerdere participatierondes is er veel waardevolle input opgehaald, wat heeft geleid tot aanpassingen en zorgvuldige afwegingen in het projectbesluit.

Randvoorwaarden

Verkenning 2021:

- Goede landschappelijke inpassing
- Rekening houden met belangrijke uitzichten
- Inzetten op meervoudig ruimtegebruik
- Zorgvuldig omgaan met recreatiegebieden
- Ruimte voor biodiversiteit
- Rekening houden met bestaande natuur
- Behoud van bomen, of herplanten

Planfase 2023:

- Zo min mogelijk natuur opofferen
- Opbrengst zoveel mogelijk naar direct omgeving
- Lokale opslag en afname van elektriciteit

Meegenomen Bouwstenen

Uitkomsten tijdens verkenning in 2021

Toegevoegd tijdens voorbereiding projectbesluit in 2023

"De bouwstenen 'restricties' en 'strook' zijn niet opgenomen in het ontwerp-projectbesluit"

Opvolging uitkomsten participatiebijeenkomsten

De input van deelnemers van de participatieavonden in 2023 is verdeeld in vier categorieën: overgenomen, niet overgenomen, wordt nog onderzocht of wordt meegenomen naar latere fase.

Bekijk de bijlagen voor meer details over de selectie van ideeën uit de participatieavonden

Financiële participatie

Het streven van de deelnemende gemeenten is dat minimaal 50% van de zonnepanelen in lokaal eigendom zijn. Nadat er een projectontwikkelaar is gevonden voor het plaatsen van de zonnepanelen, start deze ontwikkelaar een nieuw participatieproces om met de omwonenden een passende vorm voor financiële participatie te vinden.

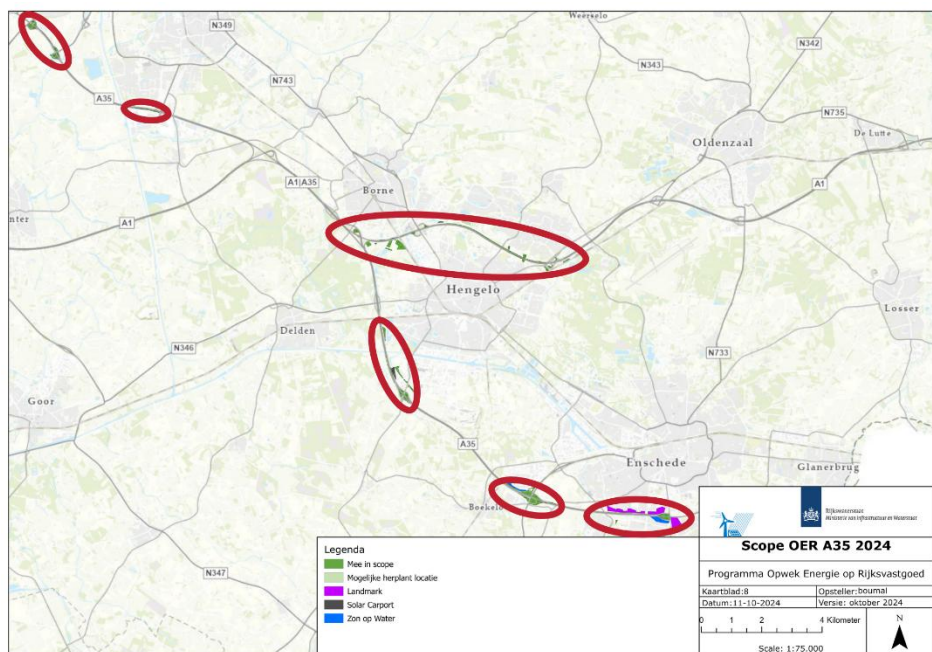

Bijlage 1. Persbericht

Provincie Overijssel maakt plannen voor Duurzaamheidsroute A35 bekend

De provincie Overijssel heeft het ontwerp-projectbesluit van Duurzaamheidsroute A35 bekendgemaakt. Hierin staat waar en wanneer het opwekken van zonne-energie langs de Rijksweg A38 mogelijk wordt. Naar verwachting gaat er energie opgewekt worden voor zo'n 25.000 tot 35.000 huishoudens in Twente.

De Duurzaamheidsroute A35 loopt door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo en Wierden. Hier worden straks langs de rijksweg A35 en deel van de A1 zonnepanelen geplaatst.

Klimaatdoelen

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de Rijksoverheid – waar mogelijk – de gronden die in haar bezit zijn, beschikbaar stelt voor het duurzaam opwekken van hernieuwbare energie. Centrale en decentrale overheden werken daarom samen op 10 locaties in Nederland om rijksgronden beschikbaar te stellen voor het opwekken van zonne- en/of windenergie. De Twentse Duurzaamheidsroute A35 is één van deze pilots.

Participatie

Het plan voor de Duurzaamheidsroute A35 is tot stand gekomen in samenwerking met inwoners. Tijdens de verkenningsfase en de planfase hebben zij via digitale enquête, de website en verschillende rondes bijeenkomsten ideeën, vragen en wensen ingebracht. Deze input is meegenomen bij de uitwerking van de plannen.

De plannen voor de Duurzaamheidsroute A35 worden gepresenteerd tijdens een drietal inloopbijeenkomsten. Deze vinden plaats op:

- Dinsdag 26 november 19:30 – 21:00 uur, gemeentehuis Enschede, Hengelosestraat 51
- Maandag 2 december 19:30 – 21:00, Van der Valk Hengelo, Bornsestraat 400
- Maandag 9 december 19:30-21:00, gemeentehuis Wierden, Pouliestraat 3

Het projectbesluit is nog niet definitief, iedereen kan nog op de plannen reageren. Ga hiervoor naar www.overijssel.nl/terinzage

Meer lezen over het project en rest van het verloop? Kijk dan op de website van Duurzaamheidsroute A35.

Verwerken van de uitkomsten participatiebijeenkomsten

De input van deelnemers van de participatieavonden in 2023 is verdeeld in vier categorieën: overgenomen, niet overgenomen, wordt nog onderzocht of meegenomen naar latere fase. Hieronder geven we een aantal voorbeelden hiervan.

Overgenomen

- Zonneparken afschermen/omheinen in verband met vandalisme
- Geen zonnepanelen op zichtwal A35 aan zijde Oele (Hengelo)
- Geen zonnepanelen in De Huurne (Wierden)
- Geen bos kappen bij Borne West. Deze strook vangt fijnstof af & houdt geluid tegen. Er overnachten grote aantallen vogels.
- Zoekgebieden in Hellendoorn nog niet meenemen in Duurzaamheidsroute A35 omdat er nog geen duidelijkheid is over de verbreding van de N35

Afgewezen

- Aangedragen locaties die buiten het zoekgebied vallen
- Zonnepanelen als geluidswand inzetten
- Oplossingen voor netcongestie (e.g. omzetten elektriciteit in waterstof, plaatsen accu's)
- Toekomstplannen (e.g. opladen elektrische auto's op de weg, opwekken warmte met zonnecollectoren)
- Snelweg overkappen met zonnepanelen à niet veilig en te duur

Meegenomen naar latere fase

- Zonnepanelen moeten graffitiproof zijn. Mensen hadden gehoord dat er op meerdere plekken vandalisme door graffiti plaatsvond.
- Zoveel mogelijk noord gelegen (zuid-georiënteerde) zonnepanelen op taluds realiseren langs snelweg/ N-weg
- Duaal gebruik van zonnepalen: bijvoorbeeld zonnepanelen op parkeerplekken of schapen onder de panelen
- Kunstobject(en) geïntegreerd met zonne-opwek plaatsen ter opleuking en verbreding draagvlak, kunst straalt bepaald imago uit
- Duurzaamheidsroute koppelen aan warmtenet Twente-Grolsch
- Vergroenen van de achterzijde van panelen, bijvoorbeeld met klimop Hedera,
- om biodiversiteit te stimuleren
- Groenblijvende afscherming 2 m hoog om panelen uit zicht te houden
- De Wierdensche Aa is al vergund. Suggestie om deze gecombineerd met de A35 aan te sluiten

Wordt nog onderzocht

- Prioritering bij afschalen zonnestroom in verband met netcongestie, particulier versus duurzaamheidsroute
- Zon op water voorbij knooppunt Wierden
- Zonewand met reclamemast bij Westermaatplein
- Inspiratie opdoen bij Agri-PV project Nijmegen
- Geen landbouwgrond gebruiken & geen grote bomenkap
- Zoveel mogelijk Oost-West opstelling & bifaciale panelen
- Zonnepanelen kunnen direct stroom leveren aan omliggende bedrijven
- Gat geluidswal bij fietstunnel Boswinkel dichten met zonnepanelen
- Bij Nijwa Hengelo zonnepanelen en laadpalen plaatsen

think. do. connect.

E:M+MA.

Wijnhaven 88

2511 GA Den Haag

070 - 87 00 460

info@emma.nl

www.emma.nl

Volg ons op [Facebook](#), [Twitter](#) en [LinkedIn](#)